NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **X.** V saboto 7. februaria (poznozimna) 1852. *List* **11.**

Pogovori o novim colu
z oziram na kmetijstvo in obertnijstvo.

(Konec.)

Dokazali smo v poslednjim listu, da povzdiga obertnijstva je močna podpora kmetijstvu, da tedaj nova colna postava bo po povzdignjeni obertnii tudi kmetijstvu v prid.

Pa bo morebiti kteri kmetovavec vprašal: kako pa je to, da se je toliko fabrikantov in obertnikov na vso moč branilo zoper novo colno postavo, če je res, da se bo obertnijstvo po nji povzdignilo? Kako je to, da godernjanja še ni konec? — Odgovor na to vprašanje ni težák, ker vsakdo zapopade, da se mora vsak otrok tako dolgo pestovati, dokler sam ne more hoditi; — ko začne hoditi, se vodi za roko, da ne pade; — zna pa že sam dobro hoditi, se izpusti iz rók, vunder se čuje še nad njim kako se obnaša, dokler popolnama ne dorase in pameti ne dobí; — ima že tudi to in si je mladeneč že toliko skušinj pridobil, da zamore samostojin biti, takrat se polnoletniga spozná, da ravná po svojim.

Ravno taka je z obertnijstvam in rokodelstvam. Je rokodelstvo še v otročjih letih, se mora pestovati in po naročji nositi; s čevljarjem, šivarjem, mizarjem, tkavcam in z vsacim rokodelstvam se mora poterpljenje imeti, z njih nerodnostjo in napakami moramo kakor stariši z otroci ljubeznjivo ravnati, ker smo udje ene domovíne, ene deržave, in ako nam je na tem ležeče, da se domača reč ne zatare in ptujic z našim denarjem ne pita. In zato je bila poprejšnja kupčijna postava, po kteri je bilo ptuje blago zabranjeno in ne pripušeno čez meje našiga cesarstva, gotovo potrebna in naravna pomoč, da se je domača obertnija mogla med tem na noge spraviti.

Zna pa otrok sam letati, ga tudi nar bolj skerbna mati noče več pestovati, in če ji otrok še tako na naročje sili, mu nič ne pomaga; sam mora hoditi, le da mila mati nad njim čuje in ga varje, da si kaj žaliga ne storí.

Austrianska obertnija je izula otročje čevlje, ona ne potrebuje več pestovanja, ampak le varstva, dokler popolnama polnoletna ne postane in dokler se ne zamore samostojno in svobodno vêsti.

Otrok, mladeneč in mož so 3 dôbe v človeškim življenju, — zabranílo, varstvo in svobodno kupčijstvo so tudi 3 dôbe v razvitju obertnijstva pri ljudstvih.

Kdor ni enostransko austrianskiga blaga v Londonski razstavi ogledoval, zamore ponosno rêči: Vi austrianski fabrikanti in obertniki ste svetu pokazali, da tudi kaj znate, da vaše obertnijstvo je v srednji Europi pervo, in da celò z Belgiani, Francozi in Angleži, kterih obertnija je sicer austriansko prehitela, se zamorete v marsikterim blagu meriti!

Če tedaj vkljub ti častni skušnji, ktero je lani celi svet v Londonu vidil, naši fabrikanti in obertniki vunder še hočejo, da bi se ž njimi kakor z otroci ravnalo, da bi se še pestovali, je to očitno znamnje, kako prijetno jim je bilo in kako dobro jim je djalo, sesati vedno na persih tistih, ki so blago od njih kupovali.

Dojenčka z zobmí pa še mati ne terpí na svojih persih; — kako se tedaj veči del obertnikov, ki so že otročje čevlje izuli in so že zobé dobili, zamore zoper novo postavo pristopiti? Hvala gré o tem vladi, da z našimi fabrikanti in obertniki ne ravná več po otročje, ampak kakor z mladenči, in da terja od njih, da po svojih nogah hodijo in samostojno ravnajo, in da je tako šla stara postava rakam žvižgat, ker je le lenobo ali saj nečimernost pasla, kontrabantu široko vrata odperte deržala in vzrok bila vsih napák in hudobij, ki so s kontrabantarijo združene, verh vsiga tega pa je še tudi deržavni kasi škodovala.

Ali — če hočemo tudi fabrikantam in obertnikam pravični biti, ne smémo tajiti, da imajo naši fabrikanti taciga hudiga sovražnika zoper sebe, kakoršniga skoraj v nobeni drugi deržavi ne najdemo, in ta nevarni sovražnik je: — da naši fabrikanti, obertniki in rokodelci premalo sami na-se zaúpajo in da nam manjka narodniga čutja, da premalo spoznamo čast udje biti velike in mogočne deržave.

Le kar je ptuje, to je lepo, to je dobro, — in marsikteri misli za posebno prebrisaniga in modriga človeka veljati, če prav gerdo zabavlja zoper vse, kar je domačiga. In kaj je nasledek tega? Naši fabrikanti, tergovci in kramarji so prisiljeni na blago domačih fabrik ptuje napise, ptuje znamnja, ptuje iména fabrik devati, le da neumne kupce, ki le po tacih znamnjih hrepené, slepariję, — prisiljeni so se s kontrabantam previditi, ker prepovedano blago kupci za lepši in boljši imajo, čeravno ni.

Pojmo v Terst, Benedke, Brod itd. in zvedili bomo, kako sila veliko blaga iz domačih fabrik se proda ondi pod iménam da je ptuje! Če je še taka slaba capa, da se ji le angleška pravi, če tudi ni, je dobra in lepa in se drago plača!

Gotovo je tedaj, da domača obertnija ima nad takimi krivimi mislimi in nad poželjenjem po ptujim prepovedanim blagu ravno v domačii nar večiga sovražnika.

Naši fabrikanti in obertniki so v občni Londonski razstavi zmago dobili čez vse druge fabrike srednje Europe — ali bojevati se bojo imeli še dolgo časa zoper krive misli domačih.

Ogri so bili pervi, ki so se krepko na noge postavili le za svoje domače blago, in čeravno je bila ta njih misel takrat zlo zasmehovana, in je gotovo prenapeta bila, ako so mislili vsacimu neogerskimu blagu mahoma vrata zapreti, je vunder častí vredna o tem, da so pokazali, da je treba svoje domače po vrednosti ceniti.

Poprimimo se te slavne misli vsi narodi austrianskiga cesarstva združeni, ki smo telo ene deržave, in postavimo se v bran krivim mislim: da le ptuje je dobro in lepo — in zatèrli bomo nar večiga sovražnika naše domače obertnije, — ta bo potem veči zaupanje sama do sebe dobila, bo lahko svoje blago prodajala in zraven tega veselo in serčno posnemala, kar bo morebiti na ptujim boljšiga vidila; — pripušeno ptuje blago ji potem ne bo v nobeno škodo več, ker bo znala ravno taciga ali še boljšiga izdelovati, in tako bo cvetela od dné do dné bolj domača obertnija in po nji kmetijstvo, ki ste si kakor hči in mati.

Kmetijske skušnje.

(Suho meso, slaníno, klobase itd. červov obvarovati) ni boljšiga pomočka, kakor ga v suh presejan bukov pepél položiti. V ta namen se na dno kake skrinje, ki pa mora na suhim in zračnim kraji biti, potrese pepéla, na kteriga se meso, slanína ali klobase položé; na nje se potrese spet pepéla; na tega pride druga lega mesa itd., na to se potrese spet pepéla, in tako naprej, da je skrinja polna. Vse se pa mora dobro s pepélam potresti, da ne more noben merčes jajčk v meso zaleči. Ko se tako spravljeno meso, slanína ali klobase vpotrebujejo se s suho ali mokro kartačo vunanja plesnína okertači, ktera pa dobriga okusa clò nič ne pokvari. Na to vižo ostane vsa mast v mesu, in še čez celo leto se ohrani mastno in dobro brez červov. Kdor pa hoče popolnama čedno meso imeti, naj ga zavije v popir, preden ga v pepél dene.

(Kdaj je nar boljši čas gojzdni les podirati ali sekati?) Večina gojzdnarjev misli, da nar boljši čas za to delo je takrat, kadar je drevésni sok nar bolj pri miru ali kader ga je nar manj v njih; navadni čas les sekati je tedaj od mesca oktobra do konca sušca. Gojzdnár Duhamel pa je več skušinj napravil, iz kterih se je prepričal, da imenovani jesenski in zimski čas ni nikakor tisti, v kterim ima gojzdno drevje zares nar manj soka, in da tudi drug čas sekani les je bil dober. „Vse se mora dobro prevdariti“ — pravi imenovani bistroumni mož — „tega pa se je deržati, kar gotove skušnje učé; te pa so učile, da ima drevje pozimi ravno toliko soka v sebi, kot poleti, in da se le spomladi in v gorki letini les hitreje osuší“. Po njegovih obilnih in gotovih skušnjah se da poleti sekani les veliko boljši ohraniti od taciga, ki je pozimi sekan bil; scer pa je les poletne in zimske seke edine močí in gibčnosti, in gotovo je, da terpež in vrednost za rabo lesa se ne ravná po času, v kterim je bil sekan. (Agronom. Zeit.)

Zadovoljni kmet.

Nekiga kmeta je prašal mestjan, kako tako zadovoljno in srečno živí. On pravi:

Družíno dobro jez imám,
Imé je hlapcam: *Delajsam*,
In *Zgodejvstat* in *Poznospat*.
Za dekle hoče kdo prašát':
Te *Redovnost* so s *Čednostjo*
Poterpežljivost s *Pridnostjo*.
In *Pamet* gré voznik z menój
In *Um* je vedni hišnik moj.
Točajka je in kuharca
Pa *Žeja* mi in *Lakota*.
Dvé hišni ste mi še v posést:
Molitev je in *Dobravést*,
Te mene zibljete lepó,
Dokler zaspím zvečér sladkó.

P. H.

Národske staríce.

Dragi prijatel!

Lani sim Ti v „Novícah“ marsiktero slovensko staríco povedal, in ker mi pišeš, da bi tudi letos med novícami rad kakošno staríco svoje domovíne bral, Ti iz serca rad postrežem v kratkih listkih, ker zgodovíno svoje domovíne poznati se spodobi vsacemu človeku, ako noče biti ptujic v svojem rojstnem kraji.

Ko sim Ti že marsikaj o nekdanjih gornjoilirskih rečí govoril, pride na versto, da Ti svojo misel povem, kdaj da je začela gornja Iliria slovenska biti. To se je zgodilo tičas, ko se je bilo začelo za Krajnsko imé Krajna; tičas, ko je Sava dobíla imé od suti, in Drava od dreti, Mura pa od mur. Neka pravlica pravi, da imate Sava in Drava od tod imé, ker jo je bila Sava hitro skoz Krajnsko vsula ali vlila, Drava pa je bila zato huda ter je začela jezno po Koroškem dreti. Tiste čase je bila gornja Iliria slovenska postala, ko je bila Tmava dobíla imé od tmè, Kèrka od kèrk; — tiste čase ko so bili Cirkniškemu jezeru začeli reči: jezero pri Logu (Lacus Lugeus); — tičas ko so se bile začela mesta in naseljbine Rupa, Logatec, Metulje, Celje, Ptuj, Norea ali Norje.

Ta imena so pa tako stara kot najstarša zgodovina teh krajev. Slavenstvu ptuj narod bi gotovo ne bil tem krajem slavenskih imén dajal. Zgodovina nam kaže, da se je bilo tod naselilo slavensko ljudstvo Heneti ali Veneti, po tem ko je bila v letu 1209 pred Kristusam Troja razdjana. Najpred, to je, 1209 let pred Kr. so bili Heneti prišli na Veneško. Misliti si je, da so se bili v kacih sto letih tako na Veneškem v Italii namnožili, da so nekteri izmed njih začeli dalje na okoljne kraje misliti, bodi si že zavolj kmetijstva, ali zavolj paš, ali zavolj lova, ali zavolj rud; tudi jim pri velicih praznotah ni bilo sila na kupi živeti. Zlasti sta jim morje in terd svet priložno pot na izhodnjo stran Jadarskega morja kazala. Pri enej meri so se okoli leta 1100 pred Kr. nekteri Veneti na Krajnsko, v Istro, na Štajarsko in Koroško bili začeli razposeljevati. To so bili tisti časi, ko je v Atinah kraljeval Koder, ko so Ljudi bili gospodje na belem in sredozemskem morji, ko je na Judovskem kraljeval Saul.

Ko pravim, da so Slavenski Vendi okoli leta 1100 pred Kr. na zdanje Slovensko prišli, s tem ne rečem, da bi se ne bil noben ptuj narod pozneje k Slovencam preselil. To je lahko mogoče bilo. Kaj tacega se je utegnilo zgoditi pozneje ob preseljevanji narodov, kteri so šli večidel, kodar jim je stara rimska cesta od Ptujega na Italiansko kazala. Ob teh časih se vé da so se mogli tod domači od ceste na gornje in doljne kraje v hoste in hribe vmikovati in kaka leta bolj na skrivnem živeti, da jim niso ptujci, zmed kterih so bili nekteri posebno neusmiljeni, preveč škode delali. Tudi pred ptujimi vojsknimi četami je bilo včasih treba od ceste ali od kaciga mesta več ur delječ se

ogniti. Tega pa ne gré misliti, da bi bili domači o prihodih ptujcov deželo čisto zapustili; Slovenec ne zapustí rad svoje domovíne. Še razbojnikam Turkam se je raji v hribe umikal in tam v bran stavil, kot da bi bil pa domačijo popolnama zapustil. Slavenskemu narodu še celò na misel ne pride svoje deżele zapustiti. Ker so pa Slaveni po daljnih deželah okrog prebivali, se je namerilo, da je bil sèmtertjè kak slavensk polk pregnan ali po okoljšinah primoran, se drugam preseliti; kak tak je utegnil na prazne slovenske seliša priti; sicer pa Slovenci ljubimo svoj rojstni kraj, kar sam dobro véš. Z Bogom!

Vedno Tvoj stari prijatel Tone.

Pomenki o „Zori“.

(Konec.)

Ker priložnost nanese, bom še nekaj o „Zorinem“ životopisji spomnil. Zelò me je veselilo, marsikterega domorodca vspoznati, ki mi poprej ni bil znan, pa tudi z žalostjo, ukljub izgovora, sim možé pogrešal, ki jih vsak Slovenec z najvekšim spoštovanjem spominja. Pri tacih rečéh je skerbnega izbora potreba, da se pervim možem tudi pervo mesto odkaže. Naj bolj bi nam bila pa „Zora“ vstregla popisovajoč tiste domorodce, kterih nimamo več med seboj, da bi narod rajne svoje dobrotnike, kakor po delih, tako po življenji, ki je njemu bilo posvečeno, poznal, ter hvaležnejše častil. Veliko hvalo bi vedili domorodcu, ki bi se tacega dela lotil.

Tudi premile sodbe i preobilno kadílo nekterim pisateljem mi ne dopade. „Zorina“ misel, ktere se tudi „Bčela“ derží, namreč: vse hvaliti, da bi se s tem pisatelji spodbadali, i njihova dela poleg priporoke bolje prodajala, se mi ne zdi prava. Čeravno ima nekoliko resníce, ima še več napačnosti v sebi. Dobra knjiga se sama priporoča; ako pa slabo delo z veliko razgovornostjo priporočaš, ti goljufani bravci drugo pot tudi resníce ne bodo verjeli.

Kar pa pisatelja zadene, ga nezaslužena hvala včasi spodbode, še večkrat pa popači. Kako rad se prevzame, ter odloži nikdar opustljivo skerb i neobhodni trud popolnovanja, ki pleteta, združena z genijem, venec nesmertnosti. Vsakdanja skušnja nas te žalostne resníce uveruje. Poznamo pisatelje, kteri bi po ostri kritiki i čuječnosti nad seboj lahko neumerlo slavo zadobili; brez nju bo pa zginul njih glas, ko vetra pihljej. Huje ko burje tergajo i vijó slovenske besede, ali pa vežejo take, ki ne grejo vkup, po sili, — če prašaš, čemu? večkrat le, da se rime vjamejo. Pri tem taka homatia, da človeka, smisla iskajočega, glava bolí. Ali je to poezía? — tista priserčna deklíca iz druzega sveta, v ktere pričo se vsako serce ugreje, vsake persi z veseljem napolnijo? Kar je Goethe rekel:

»In bunten Bildern wenig Klarheit,
Viel Irrthum und ein Fünkchen Wahrheit«

se na nje ko nalašč obernuti da. Tukaj bi ostra i odkritoserčna kritika vse bolj storila, kakor hvala.

O slovnici samo to opomnim, da bi se razloček predlogov *v* i *u* v složenih besedah ne smel zanemarjati. Vsak lahko vidi, da, postavim vhod i uhod, vrezati i urezati ni jedno. Severna narečja, kakor tudi stara slovenščina so v tem vselej natanki, tudi mi bi imeli paziti, ker ta razvada večkrat smisel kalí, kakor tudi ni prav, da se svojega bogastva brez potrebe znebivamo. Ako v naših slovnicah znabiti ti razloček ni dosti razjasnjen *), naj povém vodílo, ki sim ga v gori imenovanih narečjih našel.

Složenke z *v* pomenijo tam itje ali detje v kaj (noter), n. pr. vhod (v hišo), vlesti (v zemljo); složenke z *u* pa uitje ali vzetje iz koga oblasti (proč), n. pr. uteči, unesti; ali pa naresenje (učinek), n. pr. umésti, ugasnuti, umreti, uravnati, ustanoviti. Tako bi bilo „vverstiti“ — djati v versto (vmes); „uverstiti“ — narediti versto.

Od tih se ločijo složenke z vz— (gori), n. pr. vstati, vzdignuti, vzeti. Podgorski.

*) V neprecenljivi slovnici gosp. prof. Metelko-ta so na str. 144. in 145. ti razločki med *u* — *v* in *v* za vz razloženi; škoda zares, da jih premalo porajtamo. Ondi stojí razločno, da predlog *u* pri glagolih zaznamova 1) zanikanje in je skladno z nemškimi predlogi ab, ent, ver, weg, ent, davon, aus, na priliko: *u*rezati abschneiden, *u*teči, davon laufen, *u*iti entgehen, *u*gasniti auslöschen i. t. d. 2) ima *u* pomén nemških predlogov von, bei, zu, in se sklada z nemškimi er, be, an itd. na priliko: *u*biti erschlagen, *u*kazati befehlen, *u*krotiti bezähmen, *u*kovati anschmieden i. t. d. — Predlog *v* pa pomeni 1) vselej nemški ein (to je, in eine Sache hinein, v kakošno reč noter), na priliko: *v*rezati einschneiden, *v*teči hinein laufen, *v*kovati einschmieden, *v*liti eingiessen i. t. d. 2) se mora tudi *v* vselej takrat pisati, ko staraslovenšina vz, *v*u*z* piše v pomenu nemškiga auf, na priliko *v*zeti aufnehmen, (*u*zeti se pravi wegnehmen), *v*stati (za vzstati) aufstehen i. t. d. Vred.

Dostavek vredništva „Novic“ o „Zorinim“ življenjopisji.

Kako nevarno je se življenjopisov (životopisov) lotiti, zlasti živih mož, nam je „Zora“ vnovič očividno pokazala. Če je pa že samo po sebi prederzno, da se premladi, če sicer tudi izverstnejši pisatelji taciga težavniga pisanja lotijo, ki nikdar ne more biti brez kritike tistiga, kteriga življenje se piše, se mora tako početje toliko bolj grajati in naravnost zavreči, ako so v njem, kakor v Zorinim „životopisji“, skoraj vse strasti človeškiga serca razberzdane. Čez 30 „životopisov“ živih in umerlih mož se bere v „Zori“, ki so vodeno in skozi in skozi pomanjkljivo, ali pa ognjeno in na široko pisani, kakor ravno pisateljev namén nanese — vonder Koseski, Vertovc, Vodnik, Metelko, Kastelic (izdatelj perve slov. budnice „Čbelice“) in še mnogoteri drugi starji in mlajši v zgodovini slovenskiga slovstva častno zapisani možje niso v versti izvoljenih!! Koseski, Vertovc i. d. niso možje, izdateljem „Zore“ „naj bolje poznati“, čeravno jih Slovenia čísla za svoje pervake in se mati Slava s ponosam raduje nad njih krasnimi deli, pisanimi za vse veke! Tù ne veljá noben izgovor, da pisatelji „životopisov“ morebiti niso imeli „o njimi točnia izvestja“, ker njih dela so širocimu svetu znane, dostavkov rojstniga dneva in kraja, „struka“ in „kose“, „obraza“ in „las“ manjka pa tudi v mnogih drugih životopisih, tedaj tudi pri téh možéh niso te malenkosti overale življenjopisa. Pa saj bojo morebiti v drugim tečaji dostavljeni!! To tolažbo jim je „Zora“ milostljivo dala. Se vé, da nad tem ni celò nič ležeče: ali je kdo v „Zorinim zabavniku“ ali ne, ker ima domovína vse druge bukve, v kterim so njeni možje po delih zapisani, ne pa po strankah čistiga ali mešaniga slov. jezika in še po druzim nagnjenju vredjeni — ali presilna tedaj očitne graje vredna prederznost je takimu spisu naslov životopisja za „domovínu zaslužených domorodcah i domorodkinjah“ dati, ktero bi se imelo vse drugač imenovati.

Vedno le vajeni pot mirú in sprave hoditi in marsiktero strupeno pšico, ki je bila od stranke luniniga jezika že na nas spušena, prizanesljivo terpeti, vunder nismo mogli tabart dalje resníce zatajiti, ker nam „životopisje“ preočitno kaže, da strastnost stranke luniniga jezika clò tako delječ sega, da jim ni le „Novični“ slovenski jezik tern v pêti, ampak da morajo njemu v žertvo tudi pervi in za domovíno nar bolj zasluženi

slovenski pisatelji razžaljeni biti. Le prisiljeni tedaj po takim početji smo ostro pa pravično sodili ne „Zore“, ampak nam dobro znano vedênje tistih, kterih plod je mlada „Zora“. Treba je bilo tudi, da se enkrat odkritoserčno porazumemo, da bo tistiga negodniga pikanja konec. „Novíce“ se nikdar niso prederznile komu postav dajati in kogar siliti, da naj piše tako ali tako, da je le narodu v korist ali domovíni v slavo, ker to nam je sila potrebno, ne pa puhla abcdarija in jezikomešarija, in v ti koristni delavnosti naj nam bojo naši pridni bratje na Českim izgled! — Še manj pa so „Novíce“ kteriga žalile, ki ni z njimi o pisanju edinih misel, — ravno to pa terjajo one od druzih in jim naravnost povedó, da one pišejo jezik za slovenski narod na svetu, ne pa za ljudstvo v luni. Če je „Bčeli“ mešanca ljuba, naj jo piše, dokler ji je drago in dokler jo kdo bêre; nad slovenskim pisanjem naj se pa nikar ne merzi, ker s tem celò nič ne opravi. Veljavni Podgorski je to točno dokazal.

To enkrat za vselej opomnivši svetjemo le še prihodnjim pisateljem „životopisov“: naj se poprej iz Plutarha in Suetonia pridno učé, kako se imajo životopisi pisati, potem še le naj se lotijo sila težavniga dela, vselej pa z mirno kervjó brez nadzemeljske domišlije, ki se ne spodobi v življenjopisji, in pri kteri je teško ločiti: kje resnica jenja in kje se smešnica začnè.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Ljubljane. P—k. Eno vprašanje moram v prid kmetijstva na Ljubljanskim močirji (mahu) zastaviti. Naj mi da kdo veljaven odgovor na to — če ga nihče ne more, naj odpravi tista oblast, ktera zamore o tem pomagati, to napako, o kteri je toliko pravičnih pritožb. Če namreč kteri posestnik ali njegov hlapec na svojo njivo na mah s 4 konji in parizarjem en mernik kakošniga sémena pelje ali z njive en pehar plevéla ali par buč domú, ne plača ne mostníne ne cestnine v Kurji Vasi, — če pa pelje ravno tisti drobiž v kripici (Steyrerwagerl) na mah ali iz maha, mora od konja 5 krajc. za sèm in tjè plačati! Vprašam: zakaj to? Ali ni to ovéra za že samo po sebi drago kmetovanje na mahu? Če se hoče priden gospodar na mah v kripici peljati pogledat dela svojih poslov ali delavcov (kdor tega ne storí, bo malo pridelal, zlasti na močirji) mora cestníno plačati, ali pa je prisiljen peš iti, če se noče na lojtrah derdrati eno ali 2 uri dolgèč na svojo v mestni meji ležečo njivo, zakaj lojtre so proste cestníne, kripa pa ne! In to zato, ker se (poslušajte!) lojtram „Wirthschaftswagen“ (gospodarstvini voz) pravi, kripi pa ne!! — Mislijo morebiti: s kripo se lahko v Turjak in v Kočevje pelje po druzih opravkih kakor po gospodarskih na mah. Pa to se menda lahko koj zvé. V enacih okoljšinah imajo vozovi v druzih velicih mestih, kjer vsaciga človeka ne poznajo, kakor pri nas v Ljubljani, svoje znamnja seboj, s kterimi so določeni vozovi plačíla prosti. Da se pa le za kratek čas Ljubljančani po mahu ne vozijo, bojo mende mitarji vedili nar bolj povedati. Čmu tedaj ta ovéra kmetijstva domačim v mestni meji? Je li to prav? ali ni smešen ta razloček med kripo in lojtrami! Menim da, ker tudi kripa se večkrat rabi za manjši gospodarske potrebe, in če gospodar ali hlapec morebiti enmalo lože na nji sedí: ali se mu še to ne privoši za njegov trud in pot na močirji, kteriga mora večkrat v vodi gaziti!!

Iz Ljubljane. Fl. Po dolgi in hudi zimi, ktera je nam enekrat do 16. stop. mraza donesla, so se te dni na sončnih krajih Ljublj. okolice že pokazale spomladanske cvetličice: beli zvončki, rumene trobentice, beli teloh ali kuríce in še mnogo druzih prerokinj zaželjene pomladi.

Novičar iz mnogih krajev.

Zavolj krajcarjev je opomnilo ministerstvo denarstva v Dunajskim časniku, da stari krajcarji, polkrajcarji in vinarji od leta 1816, kakor tudi 2krajcarji, ki so bili leta 1848 kovani, pridejo konec tega leta ob veljavnost; kdor do tistiga časa ne spečá imenovaniga drobiža, naj si sam sebi pripiše, če v škodo pride, ker po preteku tega leta 1852 se bojo imenovani krajcarji le po vrednosti kufra pri denarni kovnici na Dunaji, v c. k. kasi solnice v Hall-u, v c. k. faktorii v Novim Sadu, pri c. k. inšpektoratu v Nagy-Banyi, in pri c. k. kasi rudninstva v Oravici jemali. — Postava zastran praznovanja cesarjeviga godú od leta 1835 in 1837 je bila vnovič razglašena, po kteri je spoznovavcam kakoršne koli vére zapovedano, cesarjev god slovesno praznovati, posebno obhajanje rojstniga dneva; god kerstniga imena pa naj se praznuje le s cerkvenim opravilam. — Cesar so si iz fabrike g. Valentina Pleiweis-a na Dunaji železno posteljo nove sorte s špiralnim ležavnikam, ktero je „oglasnik“ 1. lista letašnjih „Novíc“ naznanil, napraviti dali, ktera je, posebno lično izdelana, ta teden v fabriki na ogled postavljena bila. — Veliko se je govorilo o tem, da se bo 3. svečana že veliko angleškiga blaga po pripustbi nove colne postave na Dunaji prodajati začelo — pa, kakor je skušnja pokazala, je bilo to le prazna govorica. — Pri ministerstvu se je neki začelo iznoviga posvetovanje: ali imajo notarji v našim cesarstvu biti ali ne. — Naprava tacih družb ali asekuracij, pri kteri bi se mogla tudi živina zavarovati, misli ministerstvo ne le na Ogerskim temuč po vsih deželah cesarstva krepko podpirati, zato ker se ljudem, kterim živina po boleznih in kugah pocepa, velika škoda godí. — V Madridu (na gorkim Španjskim) je letos toliko snega, da se še zdaj po saninčih vozijo, — v Landshutu (na Nemškim) pa je ravno zdaj eno jablano v nar lepšim cvetji; — kakošni nasprotki! — Napoleon je razglasil volitno postavo za poslance v postavodajavni zbor, ki bo konec tega mesca vkup poklican; voliti ima pravico vsaki Francoz, ki vživa politiške pravíce in je nar manj 26 let star, izvoliti za poslanca se smé le tak, ki je 25. leto dopolnil; plačani vredniki se ne smejo voliti v postavodajavni zbor; poslancov vsih skupej bo 262; zavoljo tega, kar poslanec v zboru govorí, se ne smé preganjati, pa tudi se ne smé ob času zbora in 6 tednov pred in potem ne zavolj dolgov zapreti. — Konec vsaciga leta je v Rimu v družtvu propagande, v kterim se mladenči za misionske opravila pripravljajo, slovesna poskušnja v mnogoverstnih jezicih celiga sveta; letos je bilo 90 tacih učencov zbranih, poskušnja je bila v 25 europejskih jezicih in 6 afrikanskih. — Pravda zavolj božjiga groba je na podlagi pogodb od leta 1760 dokonèana; kako se je iztekla, se na tanjko še ne vé.

Popravik.

Vsak bravec scer na 1. strani poslednjiga lista »Novíc« na 2. polovíci v 16. verstici od spodej gori tiskarni pogrešek preddelov namesti preddel lahko spozna, vunder za popravik prosimo. Vred.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*